

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

28 בדצמבר 2008

מבצע "עופרת יצוקה" – עדכון מס' 1¹

תקיפת חיל האוויר סמוך לגדר
הביטחון עם רצועת עזה
(באדיבות The Israel Project, 27
בדצמבר. צילום: יהודה פרץ)

תקיפת חיל האוויר
בעיר עזה (אלג'זירה,
28 בדצמבר 2008)

ירי רקטה מתוך שטח מאוכלס בעיר עזה
(משרד החוץ, 27 בדצמבר. צילום: אדי ישראל)

¹ העדכונים העיתיים על ההתנהלות והתגובות למבצע "עופרת יצוקה" יחליפו עד להודעה חדשה את הסיכום השבועי היוצא מידי יום שלישי.

כללי

1. ב- 27 בדצמבר, החל משעות הצהריים, תקפו מטוסי חיל האוויר שורה ארוכה של יעדי חמאס ושאר ארגוני הטרור במסגרת מבצע "עופרת יצוקה". ההתקפה באה לאחר תקופה ממושכת של ירי רקטות ופצצות מרגמה לעבר ישובים ישראלים בנגב המערבי, שהביא לאבידות ולנזקים ופגע קשה בשגרת החיים של התושבים. חמאס ושאר הארגונים הגיבו על התקיפה בירי רקטות ופצצות מרגמה לעבר ישראל. התקיפות של חיל האוויר והירי של ארגוני הטרור נמשכו גם במהלך ה- 28 בדצמבר.

מטרות המבצע

2. מבצע "עופרת יצוקה" נועד **להגן על רבע מליון תושבי הנגב המערבי מפני ירי הרקטות ופצצות המרגמה ופיגועי טרור נוספים**, המתבצעים ע"י חמאס ושאר ארגוני הטרור ברצועת עזה. זאת, באמצעות פגיעה קשה **בתשתיות הטרור** של הארגונים השונים, אשר תקשה עליהם לשגר רקטות ופצצות מרגמה לעבר ישראל ולהוציא לפועל פיגועי הרג וחיטופה משטח הרצועה.

3. בהקשר לכך הודיע **ראש הממשלה אהוד אולמרט**: "הפעולה ברצועת עזה נועדה בראש ובראשונה **להביא לשיפור המציאות הביטחונית של תושבי דרום הארץ**", אולם הדבר עלול לקחת זמן ונדרשת סבלנות להשלמת המשימה (דברי ראש הממשלה בתדרוך לכתבים, 27 בדצמבר). **שר הביטחון אהוד ברק**, ציין (27 בדצמבר): "ננחית מכה קשה על חמאס **כדי לשנות את המצב מיסודו ולפעול לכך שלא יהיו ירי ופעולות אחרות מהרצועה**... זה לא יהיה קל ולא יהיה קצר... פעולת צה"ל תועמק ותורחב ככל שידרש..." (הארץ, 28 בדצמבר).

הרקע למבצע

4. מאז שנת 2001 נתונים תושבי הנגב המערבי לאיום ירי הרקטות, שהפך בהדרגה במהלך העימות לאחד האיומים המרכזיים של ארגוני הטרור הפלסטינים. **סה"כ** נורו מאז שנת 2001 **3,984 רקטות** ו- **3,943 פצצות מרגמה** לעבר ישראל², אשר שיבשו באופן חמור את שגרת חייהם של מאות אלפי תושבי הנגב המערבי וגרמו לנפגעים ולהרס³.

5. הסדר ה"הרגעה" שנכנס לתוקפו ב-19 ביוני 2008, בתיווכה של מצרים, אמור היה להביא תקופה של שקט לתושבי הנגב המערבי ולתושבי רצועת עזה. אולם, בפועל, **הופר ההסכם** ע"י ארגוני הטרור בתירוצים שונים. **בששת חודשי ה"הרגעה"** נורו ע"י ארגוני הטרור **223** רקטות ו- **139** פצצות מרגמה, רובם הגדול בחודש וחצי האחרונים של ה"הרגעה" (מאז ה-4 בנובמבר)⁴. זאת

² הנתונים נכונים ל- 27 בדצמבר עד לתחילת מבצע "עופרת יצוקה" בשעות הצהריים. סה"כ נורו בבוקר שלפני תחילת המבצע רקטה אחת ו-2 פצצות מרגמה.

³ פרטים על ירי הרקטות ופצצות המרגמה בשנים 2001-2008 ראו לקטי מידע: א. "איום הרקטות מצרעות עזה בשנים 2000-2007" (דצמבר 2007).

ב. "הטרור נגד ישראל: מאפייני שנת 2007 ומגמות לשנת 2008" (מאי 2008).

⁴ פירוט ראו: "אנטומיה של ששת חודשי הסדר ה"הרגעה"" (18 בדצמבר 2008).

ועוד, תקופת ה"הרגעה" נוצלה ע"י חמאס ושאר ארגוני הטרור להתעצמות צבאית, שכללה הברחות אמצעי לחימה בהיקף נרחב דרך המנהרות (כולל רקטות ארוכות טווח היכולות להגיע עד לפאתי העיר באר שבע), האצת האימונים, הכנת מערך תת-קרקעי נרחב של מנהרות ופיתוח אמצעי לחימה מתוצרת עצמית (פירוט פרסומים שיצאו במהלך 2008 ע"י מרכז המידע למודיעין ולטרור. אודות התעצמות החמאס ואודות פעולות הטרור של החמאס מהרצועה, ראו **נספח**).

6. הסדר ה"הרגעה", שהופר בגסות ובאופן רצוף, שבק חיים עם הודעת חמאס ושאר ארגוני הטרור על סיומו הפורמאלי ב-19 בדצמבר. לאחר סיום ה"הרגעה" פתחו חמאס ושאר ארגוני הטרור במתקפת ירי לעבר ישראל. מתקפה זאת הגיעה לשיאה ב-24 בדצמבר כאשר נורו כ-60 רקטות ופצצות מרגמה, רובן ע"י חמאס, לעבר אשקלון, נתיבות, שדרות ויישובי עוטף עזה. דוברי חמאס אף איימו להרחיב את הירי ולשלב בו פיגועי התאבדות וזאת במגמה להצר את חופש הפעולה והתגובה של ישראל ולא לפתוח את המעברים לרצועה גם כאשר נמשך ירי הרקטות והמרגמות.

7. על מנת לממש את מדיניות הטרור שלה שבה והמחישה חמאס כי היא **מוכנה להקריב אינטרסים בסיסיים של תושבי הרצועה**. הדבר מצא ביטוי במהלך מתקפת הירי ב-24 בדצמבר, בירי לעבר מעברי כרם שלום ומעבר ארז, החיוניים להעברת אספקה מישראל לעזה ולמעבר פלסטינים בעלי צרכים הומניטאריים. תופעה זאת של תקיפת המעברים ע"י ארגוני הטרור, עורק החיים של תושבי הרצועה, שבה ונשנתה בשנים האחרונות ותרמה רבות לקשיים בתפקוד המעברים ולתופעה של המחסור והמצוקה השוררים ברצועה.

תקיפות חיל האוויר ביומה הראשון של המבצע

7. ב-27 בדצמבר החל משעות הצהריים, תקף חיל האוויר שורה ארוכה של יעדים של חמאס ושאר ארגוני הטרור הפועלים ברצועת עזה. המטרות והיעדים שהותקפו אותרו על פי מודיעין, שנאסף במהלך החודשים שקדמו למבצע. מטוסי קרב ומסוקים ביצעו כ-180 תקיפות, בהם הותקפו מפקדות, מטות, מחנות אימונים ומחסני אמצעי לחימה של חמאס. כמו כן, הותקפו במשך היום חוליות מחבלים, שהיו בדרכן לביצוע ירי רקטות ופצצות מרגמה ואתרי שיגור (דובר צה"ל, 27 בדצמבר) על פי כלי התקשורת הפלסטיניים **נהרגו ביום הראשון למעלה מ-250 איש וכ-750 נפצעו במהלך התקיפות**. להלן פרטים אודות כמה יעדים שהותקפו.

מפקדות ובסיסים

8. במהלך ה-27 בדצמבר הותקפו מפקדות, בסיסים, בסיסי אימונים ומחסני נשק של **הזרוע הצבאית של חמאס**. להלן מספר דוגמאות:

א. מפקדת הכוח המבצע וגדודי עז אל דין אלקסאם של חמאס בצפון רצועת עזה:
 חמאס השתלטה על המבנה לאחר שתפסה את השלטון ביוני 2007. המקום שימש לאחסון אמצעי לחימה וציוד. נמצאו בו שריוניות מסוג BRDM, אשר הוחרמו ע"י חמאס ממנגנוני הביטחון הפלסטיניים שפעלו ברצועה לפני הפיכת חמאס. חמאס עשתה שימוש בשתיים מהשריוניות בפיגוע במעבר כרם שלום ב- 19 באפריל 2008, במהלכו נפצעו שבעה חיילי צה"ל. בנוסף שימשה המפקדה כמתקן חקירות מרכזי של חמאס והוחזקו בו אנשי פתח שנתפסו על ידה המתקן שימש בסיס יציאה לפעילות טרור (דובר צה"ל, 27 בדצמבר).

ב. מפקדה ומחסן אמצעי לחימה של הזרוע הצבאית בתל זעתר, שבאזור ג'באליא:
 במהלך העימותים הפנימיים השתלטה חמאס על מתחם זה. המקום שימש לאימונים צבאיים של חמאס (דובר צה"ל, 27 בדצמבר).

ג. מוצב תל אלאסלאם של חמאס בצפון רצועת עזה: שימש בעבר כמתקן של המודיעין המסכל הפלסטיני. חמאס השתלטה על המבנה לאחר שתפסה את השלטון ביוני 2007, והוא משמש כבסיס של הכוח המבצע (שהשתלב במשטרה). כמו כן, שימש כמטה של בכירים במערך הכוח הימי של חמאס ומתקן מעצר ותחקור של פעילי פת"ח וחשודים בשיתוף פעולה עם ישראל (דובר צה"ל, 27 בדצמבר).

ד. מפקדה מרכזית של חמאס במרחב העיר עזה: המקום שימש בעבר כלשכתו של יאסר ערפאת בעזה והפך למפקדה של חמאס במרחב העיר עזה. לשכתו של ראש ממשל חמאס, אסמאעיל הניה, ממוקמת במתחם המפקדה.

המפקדה שימשה גם כמקום ריכוז לקראת יציאה לסיורי הכוח המבצע (ששולב במשטרה). כמו כן, היו במתחם רכבי משטרה ושריוניות, שהוחרמו במהלך השתלטות חמאס על הרצועה (דובר צה"ל, 27 בדצמבר).

ה. **מוצב ומחנה אימונים של חמאס במרכז רצועת עזה:** במבנה היה מצבור של אמצעי לחימה (דובר צה"ל, 27 בדצמבר).

ו. **מחנה אימונים של חמאס:** מחנה האימונים שימש גם כמוצב מרכזי של כוח הסיוע של חמאס בדרום רצועת עזה, וכולל מתקן מאסר ומחסן אמצעי לחימה (דובר צה"ל, 27 בדצמבר).

ז. **מפקדה ומחסן אמצעי לחימה של הזרוע הצבאית והכוח המאוחד:** מגדל "האסיר הפלסטיני" בתל אלהוא, דרומית לעיר עזה, שימש בעבר למגורי אסירים משוחררים של פתח. מאז השתלטות חמאס על הרצועה משמש המבנה כמפקדה של מערך הביטחון של חמאס ומצוי בו מחסן אמצעי לחימה ומשרדים. המבנה אינו משמש למגורים. בעת לחימה הוצבו צלפים וירי מרגמות על גג המבנה (אתר דובר צה"ל, 27 בדצמבר).

אתרי שיגור וחוליות

9. במהלך ה-27 בדצמבר הותקפו מספר חוליות אשר היו בדרכן לבצע ירי לעבר ישראל. כמו כן, הותקף אתר שיגור תת קרקעי שהוצב בסמוך לאזור מגורים.

מימין: בור שיגור רקטות תת קרקעי שהוצב בסביבת בתי מגורים. משמאל: לאחר תקיפת הבור אירע פיצוץ שנבע מרקטה שהתפוצצה בבור (צילום: חיל האוויר, 27 בדצמבר).

תשתיות יצור אמצעי לחימה

10. חיל האוויר תקף תשתיות המשמשות ליצור ואחסנת אמצעי לחימה, ובהן מחרטות ליצור רקטות. כלי התקשורת הפלסטיניים דיווחו על מחרטה של משפחת ברכה בח'אן יונס ושתי מחרטות נוספות בעזה וברפיח, שהופצצו בלילה שבין ה- 27 ל- 28 בדצמבר.

11.

תשתיות תקשורת

12. תחנת הטלוויזיה אלאקצא של חמאס: ב- 28 בדצמבר לפנות בוקר הותקפה תחנת הטלוויזיה אלאקצא המשמשת כלי מרכזי במערך ההסברה והתעמולה של חמאס. על פי הדיווחים בתקשורת הפלסטינית איש לא נפגע ונגרם נזק למבנה בלבד. השידור בתחנה הופסק לזמן קצר וחודש לאחר מכן. מנכ"ל הערוץ עלה לשידור והבהיר כי הערוץ העתיק את שידוריו למבנה אחר (ערוץ אלאקצא, 28 בדצמבר). התחנה מפיצה דברי הסתה נגד ישראל ומשדרת בתכיפות נטילות אחריות על פיגועים של ארגוני הטרור.

נפגעים פלסטינים

13. על פי דיווחי התקשורת הפלסטינית נהרגו במהלך תקיפות חיל האוויר במבצע "עופרת יצוקה" ב- 27 בדצמבר, למעלה מ- 250 פלסטינים ומעל ל- 750 פצועים. מרבית ההרוגים נמנים על חמאס, מגננוני בטחון הפנים שלה וארגוני טרור נוספים. להלן מספר אישים בכירים שנהרגו בתקיפות:

תופיק ג'בר (PALDF, 27 בדצמבר)

א. **תופיק ג'בר**: מפכ"ל המשטרה של ממשלת החמאס בעזה. היה בעבר מנאמני ערפאת, והותקף רבות על-ידי תנועת פתח משום שאפשר דיכוי פעילי פתח ברצועה בשנתיים האחרונות.

אסמאעיל אלג'עברי (צילום: אתר הפורומים של ערוץ אלג'זירה, 29 ביוני 2008)

ב. **אסמאעיל אלג'עברי**: האחראי על מנגנון הביטחון וההגנה של משטרת החמאס בעזה. עיקר עיסוקו של מנגנון זה הינו אבטחת בכירים מחמאס. אסמאעיל אלג'עברי, קצין בדרגת סגן אלוף, מונה לתפקיד האחראי על מנגנון הביטחון וההגנה על-ידי אחיו, אחמד אלג'עברי, מפקד גדודי עז אלדין אלקסאם בעזה, ביוני 2007 (האתרים PALDF, אלזיתונה ואתר הפורומים של אלג'זירה, 28 בדצמבר).

ג. **אבו אחמד עאשור**, מושל מחוז מרכז הרצועה.

ד. חניכים בקורס הקצינים של המשטרה.

ה. עשרה פעילי הועדות ההתנגדות העממית ובניהם **מפקד יחידת הארטילריה, מחמד אלאדעים**. אתר ועדות ההתנגדות העממית הודיע (28 בדצמבר) על מותו בשכונת שיח' רצ'ואן בעזה.

14. כאמור מרבית הנפגעים הינם לובשי מדים ונושאי נשק הכפופים לחמאס או עובדים בשרותו. על פי דיווחי התקשורת הפלסטינית נפגעו גם מספר לא גדול של האזרחים עקב המצאות מפקדות ובסיסי חמאס באזורים מאוכלסים. הנציבה הכללית של אונר"א ברשות הפלסטינית, קארן אבו זיאד הודיעה על מותו של אחד מעובדי הארגון בעת ששהה בתחנת משטרה בעזה והבהירה שאין בין הארגון לחמאס כל קשר. בראיון (CNN, 27 בדצמבר), נשאלה מדוע יש פציעות ואבדות מקרב האוכלוסייה האזרחית. היא ענתה כי **אזרחים רבים נהרגו בשל הצפיפות והסמיכות של מבנים אזרחיים ליעדים אסטרטגיים**.

ירי רקטות מאסיבי לעבר ישראל

15. חמאס הגיבה על תקיפת צה"ל בירי **אינטנסיבי של רקטות**, מרביתן ארוכות טווח, ופצצות מרגמה לעבר ישראל. **סה"כ אותרו ב- 27 בדצמבר 61 נפילות רקטות בשטח ישראל ונורו**

33 פצצות מרגמה⁵. עשרות רקטות נפלו בשדרות, אשקלון, נתיבות וישובים הסמוכים לערים אלו. כתוצאה ממטחי הרקטות ארוכות הטווח **נהרג אדם אחד, 11 נפצעו ו- 11 נוספים לקו בחרדה**. להלן האירועים העיקריים:

א. **נתיבות**: בשעות הצהריים נורה מטח רקטות לעבר העיר נתיבות אשר פגעו פגיעה ישרה בשתי בתים בעיר. **בבר וקנין ז"ל**, תושב העיר בן 58, נהרג כתוצאה מפגיעת רקטה. 4 תושבים נוספים נפצעו, מהם 2 באורח קשה ו- 2 באורח קל.

ב. **קיבוץ מבטחים**: שתי רקטות נפלו במושב מבטחים שבמועצה אזורית אשכול, אחת מהם פגיעה ישרה בבית כנסת. כתוצאה מכך נפצע אדם אחד באורח קשה אדם כבן 80 ואדם נוסף באורח קל.

16. חמאס נטלה על עצמה את האחריות למרבית אירועי הירי תוך שהיא מפנה איומים להמשך הירי (ראו להלן).

המעברים בין רצועת עזה לישראל ומצרים

17. למרות הירי המסיבי לעבר ישראל לפני תחילת מבצע "עופרת יצוקה" ובמהלכו, אישרה ישראל הכנסת סיוע הומאניטארי לרצועת עזה ערב תחילת המבצע. ב- 26 בדצמבר, אישר שר הביטחון אהוד ברק הכנסתן של משאיות המובילות ציוד רפואי, דלק וגז, מזון ומוצרים נוספים דרך המעברים כרם שלום, נחל עוז קרני. דובר מזכ"ל האו"ם, הודיע בתדרוך לכתבים, על כניסתם של מעל למאה משאיות מתוכן כ- 40 לסוכנויות הסיוע ברצועה (אתר שגרירות צרפת בארה"ב, 27 בדצמבר). ב- 28 בדצמבר, לאחר היממה הראשונה של מבצע "עופרת יצוקה" אושרה כניסתם של משאיות נוספות המובילות סיוע הומאניטארי לתוך רצועת עזה דרך מעבר כרם שלום. **סה"כ עברו 23 משאיות ב- 28 בדצמבר** (דובר צה"ל, 28 בדצמבר).

18. במקביל מצרים, אשר גינתה את חמאס בתקופה האחרונה, הודיעה כי היא פותחת את מעבר רפיח על מנת שפצועים מהרצועה יוכלו לעבור לשטחה על מנת לקבל טיפול, ובמקביל הודיעה כי היא תעביר אמבולנסים, סיוע ותרופות לרצועת עזה (כלי התקשורת הפלסטיניים, 27 בדצמבר).

הפרות סדר ביהודה ושומרון ובקרב ערביי ישראל

19. לאחר תחילת מבצע "עופרת יצוקה" החלו מהומות ביהודה ושומרון ובמזרח העיר ירושלים במחאה על פעילות צה"ל ברצועת עזה. עשרות צעירים פלסטינים יצאו להפגנות ברחוב צלאח אלדין שבמזרח ירושלים הציתו פחי אשפה, והתעמתו עם שוטרים. באחת התקריות ניסה תושב

⁵ במהלך ה- 28 בדצמבר, נכון לשעה 16:00, נורו אותרו כ- 12 נפילות רקטות בשטח ישראל ונורו כ- 10 פצצות מרגמה מסמך זה אינו מסכם את כלל הירי במהלך ה- 28 בדצמבר.

פלסטיני לדרוס שוטר. השוטר נפצע באורח קל הדורס נעצר. סמוך לבית"ר עילית נפצע ילד באורח קל מידויי אבנים.

20. גם ערביי ישראל פתחו בפעילות מחאה נגד פעילות צה"ל ברצועת עזה במסגרת זאת התקיימו במספר ערים מעורבות (עכו, נצרת, יפו) תהלוכות מחאה ואירעו מספר מקרים של יידויי אבנים לעבר מכוניות.

תגובות ראשוניות למבצע "עופרת יצוקה"

חמאס

20. **ח'אלד משעל**, ראש הלשכה המדינית של חמאס, הדגיש כי חמאס לא תיכנע ולא תאפשר לישראל לכפות עליה "הרגעה" בתנאיה שלה. לדבריו, הפלסטינים לא יתפשרו על פחות **משתי דרישות מינימום**; הפסקת ההתקפות ברצועה באופן מיידי, והסרת ה"מצור" המוטל על הרצועה לצמיתות. הוא קרא למצרים ולסעודיה למלא את חובותיהן כלפי הפלסטינים, טען כי חמאס אינה מהווה סכנה למצרים וחילק למצרים דברי שבח על מאמציה לפתוח את המעברים ולהכניס סיוע לרצועה (ערוץ אלג'זירה, 28 דצמבר) (בניגוד לדוברים אחרים של חמאס שהמשיכו לנגח את מצרים).

21. בו בזמן פנה ח'אלד משעל לתושבי הגדה וקרא להם להתקומם נגד ישראל כסולידאריות עם תושבי רצועת עזה, למרות שהוא מודע כי הם מצוים ב"מצב של תשישות בגדה", הוא ביקש מהם לצאת לרחובות, **להצית אנתיפאדה צבאית** מול ישראל, ולבצע פעולות **ג'יהאד** (מלחמת קודש) **ואסתשהאד** (פיגועי התאבדות) (ערוצי אלקדס וערוץ אלג'זירה, 28 דצמבר).

22. להלן עיקרי התבטאויות נוספות של בכירים בחמאס במהלך ה-27 בדצמבר:

א. **אסמאעיל הניה**, ראש ממשל חמאס, הודיע כי כתוצאה מההתקפה הישראלית נהרגו 250-300 איש ונפצעו מעל ל-750. הוא הביע נחישות חמאס להמשיך בדרכה עד לניצחון או למוות למען אללה, קרא לאחדות העם הפלסטיני, קרא לעולם הערבי לפעול למען סיום המצור ופתיחת מעבר רפיח וקרא למדינות ערב להפסיק את ה"פשע" של שיתוף הפעולה עם ישראל ("האויב") (ערוץ אלאקצא, 27 דצמבר).

ב. **טאהר אלנונו**, דובר ממשל חמאס, מסר כי בהפצצות חיל האוויר נפגעו כל מפקדות מנגנוני הביטחון. הוא טען כי ישראל פגעה גם במסגדים ובמקומות נוספים שאינם קשורים ל"התנגדות" (קרי, לארגוני הטרור). הוא שב והדגיש שאין בכוונת חמאס לחדש את ה"הרגעה" ולהיכנע בפני ההתקפה הישראלית (ערוץ אלקדס, 27 בדצמבר).

ג. **פוזי ברהם**, דובר חמאס, טען כי ישראל קיבלה להתקפה שלה "אור ירוק" מגורמים שונים בעולם ובמזרח התיכון כולל מצרים והזכיר בהקשר לכך את פגישת שרת החוץ עם

נשיא מצרים מבאר. הוא קרא לגדודי עז אלדין אלקסאם (ושאר ארגוני הטרור) לשגר רקטות "לאן שרק יוכלו להגיע, ובהיקף הגבוה ביותר" ולבצע את כל סוגי הטרור נגד ישראל (ערוץ אלאקצא, 27 דצמבר).

ד. **מוסא אבו מרוק**, סגן ראש הלשכה המדינית של חמאס, טען כי המטרה האמיתית של ההתקפה הישראלית היא להביא לסיום את שלטון חמאס ברצועת עזה. הוא הוסיף כי על ה"התנגדות" (ארגוני הטרור) לבצע פיגועי התאבדות ושיגור רקטות וציין כי ה"התנגדות" בגדה איתנה כמו זו שברצועת עזה (ערוץ אלערביה, 27 דצמבר).

ה. דובר נוסף מטעם חמאס, **טלאל נצאר**, קרא לבצע פיגועי התאבדות ולירות רקטות שתיפולנה באשקלון, **בבאר שבע** ובכל מקום אחר (ערוץ אלעאלם, 27 דצמבר).

23. למרות שהתקפת צה"ל הייתה מדויקת, ונהרגו בה פעילים צבאיים וביטחוניים של ארגוני הטרור, פתחה חמאס כדרכה **בקמפיין תעמולתי שקרי**, שנועד להשחיר את ישראל ולהציגה כמי שפועלת נגד אזרחים. בקמפיין זה תוארה פעולת צה"ל במונחים הערביים "מג'זרה" ו"מד'בחה" (טבח), "מח'רקה" (שואה) ו"חרב אבאדה" (רצח עם). הד חוזר לקמפיין שקרי זה ניתן היה למצוא בערוץ הערבי הפופולארי אלג'זירה, שכדרכו "יישר קו" עם חמאס, הפיץ תמונות זוועה של גופות והשתמש במונח "שואה".

הרשות הפלסטינית

24. יו"ר הרשות הפלסטינית **אבו מאזן**, ביקר בסעודיה (27 בדצמבר) ובמצרים (28 בדצמבר). פגישותיו עם המלך עבדאללה בן עבד אלעזיז ועם הנשיא מבאר עסקו בהתקפה הישראלית ברצועת עזה. דובר הנשיאות **נביל אבו רדינה** גינה את ה"תוקפנות" הישראלית ודרש מהקהילה הבינלאומית לשים לה קץ (סוכנות ופא, 27 בדצמבר). אבו מאזן קרא לייצב את ה"הרגעה" וציין כי מצרים תחדש את ניסיונותיה להביא לכך (אלשרק אלאוסט, 28 דצמבר). ממשלת סלאם פיאצי הכריזה על מצב חירום בשירותי הבריאות ועל אבל רשמי בן שלושה ימים.

25. כלי התקשורת הפלסטינים דיווחו כי בערי יהודה ושומרון התקיימו שביתות והפגנות מחאה: **בראמאללה** נערכו מספר הפגנות, באחת מהן (בצפון העיר) התעמתו מפגינים עם חיילי צה"ל; **בשכם** נערכו שלוש תהלוכות בהן נטלו חלק מאות משתתפים; **בבית לחם** התקיימה הפגנה בה השתתפו עשרות אנשים; **בטול כרם** נערכה תהלוכת מחאה רבת משתתפים; **בחברון** נערכה תהלוכה בה השתתפו מאות אנשים. **חאתם עבד אלקאדר**, יו"ר ועדת ירושלים בפתח, הודיע על שביתה כללית של כל העובדים הפלסטינים בירושלים.

לבנון

26. בכירי **חזבאללה** גינו את פעולת צה"ל ברצועת עזה וטענו כי היא התבצעה בעקבות החלטה אמריקאית ו"מזימות" ערביות. דוברי חזבאללה עודדו את תושבי הרצועה לדבוק בעמדותיהם, לסרב לכל ויתור, וקראו לעולם הערבי, לאו"ם ולמועצת הביטחון לפעול לעצירת ה"פשעים" המתבצעים ברצועה. **עמאר אלמוסוי**, חבר הלשכה המדינית של חזבאללה,

האשים את **מצרים והרשות הפלסטינית** בקשירת קשר עם ישראל והטיל עליהן את האחריות להתרחשויות בעזה (ערוץ אלג'זירה, 27 דצמבר).

27. **בפרבר הדרומי (השיעי) של בירות** התקיימה הפגנת מחאה של מאות לבנונים סמוך לשגרירות מצרים. **במחנות הפליטים** עין אלווה, נהר אלבארד ואלבדאוי התקיימו הפגנות מחאה של פלסטינים. בהפגנה שהתקיימו בעין אלחלוה צעקו המפגינים "חסני מבארכ יא סוכן, בוגד האומה".

28. ב-25 בדצמבר 2008, יומיים לפני תחילת מבצע "עופרת יצוקה", **פורקו ע"י צבא לבנון שמונה רקטות**, מצוידות במנגנוני השהייה, שכוונו לעבר ישראל. הרקטות נמצאו מצפון לעיירה נאקורה שבגזרה המערבית. בעקבות דיווח של תושב מקומי, ארבע מהן היו מסוג גראד (122 מ"מ) וארבע מהן רקטות 107 מ"מ.

אחת הרקטות אשר כוונו לעבר ישראל פורקו ע"י צבא לבנון ב- 25 בדצמבר (REUTERS, 25 בדצמבר)

29. **לא ברור לנו בשלב זה** זהותו של הארגון שניסה לבצע ירי לעבר ישראל ולהפר את השקט השורר בגזרה הלבנונית מאז מלחמת לבנון השנייה. מפקדת חזבאללה בדרום לבנון ציינה כי הארגון אינו נוהג להניח "רקטות אלמוניות" וכי "כאשר ירצה להפציץ מקומות של האויב הישראלי הוא יפרסם הודעה בה ייטול אחריות" (אלשרק אלאוסט, 27 דצמבר). התקשורת הלבנונית העלתה סברה שהארגון שהציב את הרקטות הוא **פתח אלאסלאם** המזוהה עם אלקאעדה (אלספיר, 27 דצמבר) או **גורם פלסטיני** "מאורגן ביותר" (אלחיאית, 27 דצמבר).

מבחר תגובות נוספות בעולם הערבי והמוסלמי

מצרים

30. **שר החוץ המצרי אבו אלעיט'**, תקף בחריפות את החמאס, במסיבת עיתונאים ששודרה בטלוויזיה המצרית (27 בדצמבר, אחר הצהריים). הוא ציין כי מצרים שבה והזהירה מפני המשך המצב ומי שלא הקשיב (חמאס) עליו ליטול על עצמו את האחריות, ולא להטיל אותה על אחרים. הוא הוסיף כי ישראל הזהירה באופן פומבי כי המשך ירי הרקטות יגרור תגובה צבאית מצידה. שר החוץ המצרי ציין (בכעס) כי ערב הגעתה של שרת החוץ ציפי לבני למצרים ביום ה' נורו 60 רקטות לעבר ישראל, שנועדו להכשיל את מאמצי מצרים להגיע לרגיעה ולפשרה בין חמאס לפתח.

31. התבטאויות אחרות גינו דוברים מצרים את פעולות צה"ל אך חלקן לפחות הפנו אצבע מאשימה גם לצד הפלסטיני. כך למשל, **בהודעה מטעם הנשיאות** נאמר כי מצרים הזהירה מפני הסלמה צבאית והשלכותיה על המצב ההומניטארי ברצועת עזה ועל היציבות במזה"ת. בהודעה נאמר כי ישראל והפלסטינים לא שתפו פעולה עם מאמצי מצרים אך למרות זאת תמשיך מצרים במאמצים הללו (סימזת, 27 דצמבר). שה"ח המצרי אבו אלעיט' הבהיר כי מצרים עדיין קוראת לכל הארגונים להגיע לקהיר ולשתף עימה פעולה, וכי היא עדיין קוראת לאיחוד השורה הפלסטינית (סימזת, 27 דצמבר).

32. במקביל דיווחו כלי התקשורת המצריים על **פעילות מצרית בערוצים דיפלומטיים שונים**: מצרים זימנה את שגרירה בישראל על מנת להעביר באמצעותו מחאה על פעולות צה"ל; שה"ח המצרי שלח מסרים דחופים למזכ"ל האו"ם, ל"רביעייה" ולחברות מועצת הביטחון של האו"ם על מנת שתפעלנה להפסקת פעולות צה"ל; "מקור מצרי" מסר כי מצרים הודיעה לבכירים של חמאס ברצועה כי היא נכונה לקבל את פצועי ההתקפה הישראלית ולשלוח שיירות סיוע רפואי לרצועה (סימזת, 27 דצמבר). במקביל מסר מקור בטחוני מצרי כי כוחות הביטחון המצריים תגברו ערב ההתקפה הישראלית את כוחותיהם לאורך הגבול עם הרצועה על מנת להיערך לאפשרות של פריצת הגבול מצד הפלסטינים (סי"צ, 26 בדצמבר).

סוריה

33. **נשיא סוריה בשאר אסד**, קיים שיחות טלפון עם מנהיגים ערביים וקרא לערוך פסגה שלא מן המניין על מנת לדון במצב ברצועה ובדרכים לעצירת "התוקפנות הישראלית" (סוכנות הידיעות הסורית, 27 דצמבר). יועצת נשיא סוריה **בתינה שעבאן**, כינתה את האירועים בעזה "טבח ורצח עם חסר רחמים". היא גינתה את השתיקה הבינלאומית והדגישה **שחמאס** הינה הממשלה החוקית וההנהגה החוקית של העם הפלסטיני (ערוץ אלג'זירה, 27 דצמבר).

34. במחנה הפליטים **אלירמור**, שלייד דמשק, התקיימה צעדת מחאה בה השתתפו תומכים של חמאס, הג'יהאד האסלאמי בפלסטין וארגוני טרור נוספים. כמו כן התקיימה תהלוכת מחאה **בחלב** ותהלוכה המונית צפויה להתקיים **בדמשק** ב-28 בדצמבר.

35. יוזכר כי בימים שקדמו להתקפה הישראלית נתנו כלי התקשורת הסורים גיבוי מדיני-הסברתי להחלטת חמאס לסיים את ה"הרגעה" ולהסלמה היזומה שחוללו חמאס ושאר ארגוני הטרור. זאת תוך ניהול קמפיין הסתה ארסי נגד ישראל שלווח בהתבטאות אנטישמית בוטה⁶.

איראן

36. דובר משרד החוץ האיראני, **חסן קשקאי**, ודוברים איראניים נוספים, גינו בחריפות את ההתקפה הישראלית ודרשו מהקהילה הבינלאומית ומועצת הביטחון להתערב על מנת לעצור את ישראל מלהמשיך ולבצע את ה"פשעים" וה"טרור" ברצועת עזה. בערים טהראן וקם התקיימו הפגנות מחאה של סטודנטים (2, 27 בדצמבר).

37. במקביל דווח כי **ספינת סיוע איראנית** אמורה הייתה לצאת מנמל בנדר עבאס באיראן לעזה ב-27 בדצמבר ועל סיפונה 2,000 טונות של ציוד רפואי ומזון. כמו כן, נמצא על גבי הספינה צוות של הסהר האדום ומספר עיתונאים. השייט אמור להימשך כשבועיים (אלעאלם, 25 בדצמבר). שר החוץ האיראני מתכי הודיע כי איראן קיבלה אישור ממצרים להעביר את הסיוע ההומניטארי לעזה (אירנה, 27 בדצמבר).

ירדן

38. עבדאללה מלך ירדן פנה לקהילה הבינלאומית על מנת שזו תפעיל לחצים על ישראל להפסיק מיד את התקפתה ברצועת עזה. במקביל פתח המלך במגעים אינטנסיביים עם מנהיגים בעולם הערבי על מנת לקדם מאמץ ערבי, שיביא להפסקת הפעולות הישראליות ולחזרה למו"מ (סוכנות הידיעות הירדנית, 27 בדצמבר).

39. ב-27 בדצמבר התקיימה בעמאן עצרת, שהפכה לתהלוכה, בה השתתפו אלפי אנשים לשם הבעת סולידאריות עם רצועת עזה. מספר פעילים של התנועה האסלאמית נשאו נאומים שמתחו ביקורת על עמדת העולם הערבי כלפי המתרחש. משתתפי התהלוכה קראו קריאות "מוות לישראל". כוחות הביטחון הירדניים מנעו מהתהלוכה להגיע לשגרירות מצרים. כמו כן התקיימו ברחבי ירדן עצרות נוספות לתמיכה בעם הפלסטיני.

⁶ **ע'אזי אלדאדא**, במאמר אנטישמי בעיתון תשרין, כתב כי: "התיאבון הישראלי לדם הפלסטיני אף פעם אינו יודע שובע... זאת משום שהוא [מהווה] מרכיב בסיסי של האידיאולוגיה הציונית המאמינה כי הדם הפלסטיני הכרחי ליצירת מצות ציון. מי שקורא היטב את סדרי ההיסטוריה יודע זאת..." (תשרין, 23 דצמבר). התקשורת הסורית נוהגת מידי פעם לשלב מוטיבים אנטישמיים בהתקפותיה החריפות נגד ישראל.

נספח

לקטי מידע של "מרכז המידע למודיעין ולטרור" אודות החמאס שהופצו במהלך 2008

1. **21 דצמבר** - ירי אינטנסיבי על יישובי הנגב המערבי ואזור אשקלון לאחר ההכרזה על תום ה"הרגעה"
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hamas_018.htm
2. **18 דצמבר** - אנטומיה של ששת חודשי הסדר ה"הרגעה"
(http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hamas_017.htm)
3. **18 דצמבר** - הסלמה מחודשת בשטח בצל הודעת חמאס על סיום ה"הרגעה"
(http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hamas_016.htm)
4. **16 נובמבר** - שחיקה משמעותית בהסדר ה"הרגעה"
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hamas_011.htm
5. **6 נובמבר** - ההסלמה ברצועת עזה - תמונת מצב (נכון ל-6 בנובמבר)
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_012.htm
6. **5 נובמבר** - הסלמה ברצועת עזה: צה"ל פעל בליל ה-4 בנובמבר בתוך רצועת עזה, בסמוך לגדר המערכת, לסיכול פיגוע חטיפה באמצעות מנהרה.
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_011.htm
7. **30 אוקטובר** - חברה ופוליטיקה ברצועת עזה: מערך ה"דעוה", תשתית המוסדות האזרחיים של תנועת חמאס, מהווה מקור תמיכה חשוב לשליטתה הפוליטית של התנועה ברצועת עזה.
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hamas_008.htm
8. **27 אוקטובר** - "תעשיית" המנהרות המשגשגת ברצועת עזה עוברת לאחרונה תהליך של מיסוד ע"י חמאס
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_009.htm
9. **2 ספטמבר** - במסגרת תהליך ההתעצמות הצבאית ארגוני הטרור ברצועת עזה מאמנים ומפעילים נשים לתפקידי לחימה, בין השאר לפיגועי התאבדות.
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hamas_005.htm
10. **18 אוגוסט** - חמא"ס ושאר ארגוני הטרור הפלסטינים מנצלים את תקופת ה"הרגעה" לקידום ההתעצמות הצבאית, כולל פעילות אימונים אינטנסיבית לקראת "היום שאחרי"
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hamas_003.htm
11. **23 יולי** - חודש להסדר ה"הרגעה" - מאזן ביניים (עדכני ל-22 ביולי)
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hamas_001.htm
12. **17 יוני** - שימוש באוכלוסייה כבמגן אנושי:
http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/gaza_120608.htm
13. **5 מאי** - היוזמה המצרית ל"הרגעה" בין חמא"ס לישראל: תמונת מצב ומשמעויות (נכון ל-30 באפריל)

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/hudna_050508.htm

21.14 **אפריל** - כוחות צה"ל סיכלו בערב חג הפסח פיגוע הרג משולב רחב היקף במעבר כרם שלום. פיגוע זה בוצע ע"י חמא"ס במסגרת המערכה שהיא מנהלת נגד המעבריים, במחיר של פגיעה בתושבי רצועת עזה

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_210408.htm

28.15 **פברואר** - סבב הסלמה חדש במערכת ירי הרקטות שחמא"ס ושאר ארגוני הטרור מנהלים נגד ישראל

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_280208.htm

7.16 **פברואר** - הסלמה מחודשת בירי הרקטות של החמא"ס לעבר יישובי הנגב המערבי (סיכום אירועי 5-7 בפברואר)

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_070208.htm

4.17 **פברואר** - פיגוע התאבדות במרכז מסחרי בדימונה כתוצאה ממנו נהרגה תושבת העיר ומספר תושבים נפצעו.

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_040208.htm

28.18 **ינואר** - הפלת גדר הגבול שבין רצועת עזה למצרים היוותה להערכתנו מהלך מתוכנן היטב ע"י חמא"ס.

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_280108.htm

23.19 **ינואר** - המוני תושבים נוהרים מהרצועה למצרים ובחזרה, בעקבות פריצת גדר הגבול במספר מקומות.

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/gaza_230108.htm

22.20 **ינואר** - סגירת המעברים וחידוש הזרמת הדלקים לרצועת עזה – תמונת מצב (נכונה ל-22 בינואר 2008)

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/ct_220108.htm

16.21 **ינואר** - שני ימי קרב קשים בדרום (15-16 בינואר)

http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/jan15_16_08.htm